

A községi rendszer Amerikában²

(...) A község az egyetlen olyan társulás, amely része a természetnek, annál is inkább, mivel minden olyan helyen létrejön, ráadásul önmagától, ahol az ott-élők közösséget alkotnak.

Következésképp nincs is olyan nép, aminek körében ne létezne ilyen települési közösség, bármilyenek legyenek is a szokásai és törvényei; a királyságokat és köztársaságokat az ember hozza létre; a község viszont közvetlenül Isten keze nyomán kel életre. De bármennyire igaz, hogy község csak azóta létezik, hogy ember él a földön, a községi szabadság ritka, mint a fehér holló, és rendkívül törekény. Nagyobb politikai testleteket minden nép ki tud állítani a soraiból, annál is inkább, mivel minden nép körében akad jó pár olyan ember, akinek intelligenciája és tudása – ha csak bizonyos mértékig is, de – pótolja a közügyek intézésének gyakorlatát. A községet viszont általában kulturálatlan elemek alkotják, ezekkel pedig gyakran előfordul, hogy nem hajlandók alávetni magukat a törvényhozás akaratának. Minél felvilágosultabb egy nemzet, és minél civilizáltabb, a község annál jobban ki van szolgáltatva a központi hatalomnak, és annál nehezebb biztosítani a község központtól való függetlenségét. Egy civilizált társadalom ugyanis nem nagyon tűri a község szabadság-törekvéseit. Az ilyen társadalom a központi normától való legcsekélyebb eltéréstől is dühbe gurul, kétségbeesik a helyi eredmények láttán, és meg se várja a kísérlet végét.

Nem csoda, hogy az összes szabadságjog közül a községi szabadságot a legnehezebb kivívni, és hogy ez a sza-

badságjog van leginkább kitéve a hatalom terjeszkedésének. A községi intézmények, önmagukra hagyatkozva, nem nagyon tudnak védekezni egy erős kormányzat céltudatos nyomulásával szemben; a község csakis akkor tudja sikeresen megvédeni magát a hatalommal szemben, ha már teljesen kifejlődött, és nem szigeteleli el magát teljesen a nemzetet foglalkoztató eszméktől és a nemzeti szokásoktól. Ezért van az, hogy amíg a községi szabadság egy nép körében nem válik hagyománnyá, könnyű lerombolni; ahhoz pedig, hogy hagyomány legyen, az kell, hogy jó darab idő elteljen a törvénybe foglalása óta.

Mindennek következményeképp a községi szabadság – hogy úgy mondjam – független az emberi szándéktól, és ritkaságszámba megy, amikor emberi akarat hozza létre³; általában önmagától jön világra, és szinte észrevétlenül bontakozik ki a félig még pallérozatlan társadalomban. Sok minden kell ahhoz, hogy ez a szabadság gyökeret verjen, a törvények hatása ugyanúgy szerepet játszik ebben, mint a hagyomány, a körülmények összjátéka ugyanúgy, mint az idő. De annyit mondhatok, egyetlen olyan nemzet sincs az európai kontinensen, amely ismerne ezt a szabadságot.

Pedig a szabad népek épp ettől a szabadságtól olyan erősek. A községi intézmények ugyanis úgy viszonyulnak a szabadsághoz, ahogyan az elemi iskola viszonyul a tudományhoz; nyugodt időkben ezek az intézmények juttatják a nép keze ügyére, ízleltetik meg vele a szabadságot, és mutatják meg neki, hogyan is kell vele él-

nie. Ha egy nemzetnek nincsenek községi intézményei, attól még lehet szabad kormányzata, az ilyen nemzet azonban sohasem fogja megtapasztalni, mi is valójában a szabadság. Lehet, hogy a hamar ellobbanó lelkesedés, a pillanatnyi érdek, a körülmények véletlenszerű összjátéka ideig-óráig megajándékozta a szabadság látogatásával; de a társadalomtest mélyére lefojtott despotizmus előbb vagy utóbb felszínre tör. (...)

Arról, hogy mik a közigazgatási decentralizáció politikai következményei az Egyesült Államokban⁴

Jóllehet napjainkban lépten-nyomon emlegetik a centralizációt, jóformán senkinek se jut eszébe, hogy pontosan meghatározza a szó jelentését.

Pedig nem is egy, hanem két – egymástól igencsak különböző – centralizáció létezik; és egyáltalán nem felesleges alaposabban szemügyre venni, mi is ez a kettő.

A nemzet összes alkotórészének vannak közös érdekei, ilyen közös érdek például a nemzet egészére érvényes általános törvények alkotása, valamint a népnek a külföldiekhez való viszonya.

Más érdekek viszont speciálisak, kizárólag a nemzet egyik-másik alkotórészének érdekei – ilyenek például a községi vállalkozások.

Egy helyen, vagyis egy kézben összpontosítani az elsőként említett érdekek érvényre juttatását annyi, mint megalapozni azt, amit a magam részéről kormányzati centralizációnak neveznék.

Ugyanígy összpontosítani az utóbb említett érdekek érvényre juttatását annyi, mint megalapozni azt, amit a magam részéről közigazgatási centralizációnak neveznék.

Bizonyos pontokon, igaz, a kétféle centralizáció felel egymást. Ha viszont együttesen nézzük mindazokat a tárgyköröket, amelyek kizárólagosan vagy az egyik, vagy a másik centralizáció területéhez tartoznak, akkor egyáltalán nem nehéz egymástól megkülönböztetni őket.

Könnyű megérteni, milyen hatalmas erőre tehet szert a kormányzati centralizáció, ha egyesül a közigazgatási centralizációval. Ezzel pedig a kormányzati centralizáció arra neveli az embereket, hogy tartósan és teljesen lemondjanak akaratuktól; és hogy engedelmesskedjenek a központnak – nem egyetlen egyszer és nem egyetlen ponton, hanem mindig és mindenben. Ilyenkor a központ nemcsak erőnek erejével megzabolazza, de szokásaiknál fogva foglyul is ejti az

embereket; elszigeteli őket egymástól, majd egyenként nyakon csípi őket a szürke sokaságban⁵.

Ez a kétféle centralizáció kölcsönösen segítségére van egymásnak, és kölcsönösen vonzza egymást; ennek ellenére nagyon is lehetséges őket szétválasztani. (...)

Mély meggyőződésem, hogy erős kormányzati centralizáció az előfeltétele egy nemzet fennmaradásának és felvirágzásának.

De úgy gondolom, a közigazgatási centralizáció csak arra jó, hogy meggyengítse a népet, amely a központnak aláveti magát, már csak azért is, mert elsorvasztja a nép közösségi szellemét. Azt nem tagadom, hogy a közigazgatási centralizációnak sikerülhet adott időben egyetlen helyen összpontosítani a nemzet rendelkezésre álló valamennyi erejét, ez azonban mit sem változtat azon, hogy rossz hatással van ezeknek az erőeknek az újra-termelődésére. Háborúban győzelemre viszi ezeket az erőket, de hosszútávon csökkenti a hatásukat. A közigazgatási centralizáció, mindennek következményeként, bámulatos módon szerepet játszhat ugyan egy ember mulandó nagyságában⁶, egy nép tartós felemelkedését azonban nem biztosíthatja. (...)

A centralizáció európai hívei szerint a kormányzati hatalom sokkal ügyesebben el tudja igazgatni a különböző helységeket a helyi önzagzatásnál: ami igaz is lehet, amikor a központi hatalom felvilágosult, a helységek viszont tudatlanok, amikor a központi hatalom aktív, a helységek viszont tehetetlenek, amikor a központi hatalom már megszokta a kezdeményezést, a helységek viszont megszokták a központnak való engedelmességet. Még azt sem nehéz megérteni, hogy minél nagyobb a centralizáció, annál erősebb ez a kettős tendencia, és annál inkább szembeötlő emitt a tettekkészség, amott a tehetetlenség.

Ha azonban egy nép felvilágosult, ha tisztában van az érdekeivel és szem előtt tartja őket, miként Amerikában, akkor bizony egészen más a helyzet.

Bizonyos vagyok benne, hogy ebben az esetben a társadalmi jólét megteremtését illetően a honpolgárok kollektív ereje sokkal hatékonyabb a kormányzati hatalomnál.

Magam is jól tudom, egyáltalán nem könnyű megmondani, hogyan is kell egy népet felébreszteni legmélyebb álmából, hogyan kell olyan igényességre és kulturáltságra megtanítani az embereket, amivel nem rendelkeznek; egy pillanatig sem kétlem, milyen nehéz meggyőzni őket arról, hogy nekik maguknak kell kézbe venniük az ügyeiket, annál is inkább, mivel nemritkán az udvari etikett legapróbb részletei is sokkal jobban foglalkoztatják őket, mint a közösségi ház tatarozásának problémái.

Szilárd meggyőződésem, hogy amikor a központi közigazgatás úgy dönt, hogy a közvetlenül érdekelt helyett intéz el helyi ügyeket, akkor vagy súlyosan téved, vagy félre akarja vezetni az érdekelteket.

Legyen bármilyen felvilágosult, bármilyen művelt a központi hatalom, egymagában akkor sem tudja át-fogni egy nagy nép életének minden dimenzióját. Emberi erő ugyanis korántsem elégséges ekkora feladatra. Hiába hozza létre vagy tartja működésben a közigazgatás bonyolult gépezetét, kénytelen tessék-lássék eredményekkel beérni, és energiáját felesleges erőfeszítésekre tékozolja.

(...) A centralizáció arra nagyon is képes, hogy egyenletes ritmusban biztosítsa a folyó ügyek intézését; hogy hozzáértően biztosítsa, a legapróbb részletre is figyelve, a társadalom békés rendjét; hogy megtorolja a kisebb rendzavarásokat és enyhébb kihágásokat; hogy olyan *status quoban* őrizze meg a társadalmat, amely se hanyatlásnak nem nevezhető, se fejlődésnek; hogy abban a közigazgatási félalomban tartsa az egész társadalomtestet, aminek a közigazgatásban dolgozó tisztviselők körében normális ügymenet és köznyugalom a neve. Amiben a centralizáció kiváló, az a tiltás, nem pedig az alkotás. De ha csak egy kicsit is szüksége van az egyén közreműködésére, döbbsen szembeül ennek a gigantikus masinériának a gyöngességével; hirtelen be kell látnia, milyen tehetetlen. (...)

A magam részéről készségesen elfogadom, hogy sokkal hatékonyabb volna az amerikai közigazgatás, ha a falvak és megyék lakói ezt a munkát nem a maguk közül választott hivatalnokokra, hanem a tőlük távoli és őket nem is ismerő központi hatalomra bíznák. Még azt is elismerem, hogy így Amerikában nagyobb volna a közbiztonság, és sokkal bölcsebben és megfontoltabban gazdálkodnának a társadalmi erőforrásokkal, hogy ha az egész ország közigazgatása egyetlen kézben összpontosulna. Mégis, ha azt nézem, mennyi előny jár Amerikában a decentralizáció rendszere, akkor egy percig sem kétséges, hogy a decentralizációt többre becsülöm a centralizációnál.

Utóvégre érdekel is engem az a mindig riadókészültségben álló hatalom, amely éberem ügyel rá, hogy engem senki se zavarjon mulatozás közben, amely – meg se várva, hogy segítségét kérjem – készségesen minden veszedelmes akadályt elsöpör utamból, ha egyszer ez a hatalom, miközben még arra is van gondja, hogy amerre járok, tüskébe ne lépjek, korlátlan ura az életnek és szabadságnak; ha egyszer ez a hatalom a társadalom minden mozgását, sőt, az élet legjelentéktelenebb megnyilvánulását is annyira saját monopóliumának tekinti, hogy elvárja, mindenki kínlódjon, ha ő kínlódik, mindenki hajtsa álomra a fejét, ha ő alszik, és mindenki pusztuljon, ha ő halálán van⁷.

Az európai nemzetek lakója, miként a gyarmati telepés, teljesen közömbös annak az országnak a jövője iránt, amelyben életét éli. Csak passzív szemlélője a változásoknak, bármilyen nagyok legyenek is; az is előfordul, hogy még csak nem is hall arról, hogy mi történik körülötte; legfeljebb gyanít valamit; vagy csak hal-

lomból értesül az eseményekről, ha úgy fordulnak a dolgok. Mi több, falujának sorsa, utcájának nyugalma, templomának és egyházközségének állapota sem érdekli különösebben. Úgy gondolja, neki mindehhez semmi köze, és hogy ezek a dolgok nem őrá, hanem a kormánzatnak nevezett nagyhatalmú idegenre tartoznak. Ő csak haszonélvezője ezeknek a javaknak, és mivel híjjával van minden tulajdonosi öntudatnak, eszébe se jut, hogy bármin is jobbítson. Nemtörődömségében odáig megy, hogy még ha fenyegeti is valami vagy az ő biztonságát, vagy a gyermekeiét, akkor se igyekszik elhárítani a veszélyt, hanem karba tett kézzel várja, hogy a nemzet kihúzza a csávából. Pedig az ilyen ember, attól, hogy teljesen lemondott szabad akarataról, még nem szerette meg az engedelmességet. Miközben aláveti magát egy köztisztviselő szeszélyes akaratának, mihelyt úgy érzi, kikerült a hatalom látóköréből, legyőzött ellenség módjára próbálja kijátszani a törvényt. Ez a magyarázata annak, hogy miért ingadozik állandóan a szolgaság meg az anarchikus lázadás között.

Amikor egy nemzet eljut erre a pontra, vagy változtat a törvényeken meg az emberek életformáján, vagy elpusztul; mindez ugyanis annyit jelent, hogy kikapadt a közösségi erény forrása; alattvalók még csak csak akadnak az ilyen nemzetben, honpolgárt azonban már egyet se látni. (...)

Ami engem illet, én az amerikai decentralizációnak nem is annyira a *közigazgatási* következményeit csodálom, hanem a *politikai* következményeit. Az Egyesült Államokban a haza minden, csak nem üres frázis. Már csak azért sem, mert a falutól egészen az Unióig mindenkinek fontos a felvirágoztatása. Egy amerikai úgy tekint az ország érdekére, mintha az az ő saját érdeke, a nemzet dicsőségére pedig úgy, mintha az az ő saját dicsősége volna. Ha a nemzet sikeres valamiben, úgy fogja fel a dolgot, hogy a siker az ő munkájának is gyümölcse, és ettől többnek érzi magát. Az amerikai örül az ország felvirágzásának, annál is inkább, mivel ennek ő is haszonélvezője. Valami olyasmit érez hazája iránt, mint amit az ember a családjá iránt, ez pedig annyit jelent, hogy pusztán önzésből foglalkozik az állam ügyeivel.

Az európai általában csak a hatalmat látja a köztisztviselőben; az amerikai viszont a jogrendet látja benne. Mindebből az következik, hogy Amerikában az ember nem egy másik embernek engedelmeskedik, hanem az igazságszolgáltatás vagy a törvény előtt hajol meg.

Ez a magyarázata annak, hogy egy amerikainak lehet, hogy túlzónak túlzó, de csaknem mindig pozitív az önmagáról alkotott véleménye. Eszébe se jut kételkedni erejében, annyira biztos benne, hogy az mindenre elegendő. Tegyük fel, hogy valaki valamilyen vállalkozásba akar fogni; de még ha ez a vállalkozás közvetlen kapcsolatban van is a társadalom jólétével, a vállalkozónak akkor se jut eszébe a hatóságoktól segítséget

kérni. A tervet ismerteti a hatóságokkal, de a vállalkozást – legfeljebb mások segítségével – ő maga akarja létrehozni, kemény küzdelemmel hárítva el útból az akadályokat. Lehet, hogy ha mindezt az államra bízta, az összehasonlíthatatlanul hatékonyabban jár el. Hosszútávon azonban ezek az egyéni vállalkozások sokkal több eredményt tudnak felmutatni, mint amire a kormányzat egyáltalán képes.

Mivel a közigazgatási hatalom ott van a lakosság közvetlen közelében, és mivel magát a lakosságot képviseli, se félelmet nem kelt az emberekben, se gyűlöletet. És mivel cselekvési lehetőségei korlátozottak, mindenki tisztában van vele, ha bizonyos ügyekben lehet is rá támaszkodni, ez önmagában korántsem elégséges.

És amikor a közigazgatási hatalom, élve jogosítványaival, valamilyen ügyben közbelép, egyáltalán nincs magára hagyatva, mint Európában. Attól, hogy a közhatalom képviselője intézkedni kezd, a magánember nem gondolja, hogy felesleges teljesítenie kötelességét. Épp ellenkezőleg, mindenki irányítja, segíti, támogatja a közhatalom képviselőjét. (...)

Több tény is idézhetnék az elmondottak alátámasztására; de egy is bőven elegendő, annál is inkább, mert ezt ismerem legjobban.

Amerikában csak kevés eszköze van a hatalomnak a bűncselekmények felderítésére és üldözésére.

Közigazgatási rendőrség nem létezik; az úti okmány ismeretlen fogalom. Az amerikai bűnügyi rendőrséget össze se lehet hasonlítani a miénkkel; az ügyészségnek kevés az alkalmazottja, és ők csak elvétve kezdeményezők az eljárásoknak; a nyomozás gyors és szóbeli. Mégis, meggyőződésem, hogy nincs még egy olyan ország, amely hatékonyabban torolná meg a bűncselekményeket.

Mindennek az a magyarázata, hogy mindenki kötelességének érzi, hogy a hatóság elé tárja az elkövetett bűncselekmény bizonyítékait, és hogy segítségére legyen a hatóságnak a bűnös elfogásában.

Egyesült Államokbeli tartózkodásom alatt saját szememmel láttam, hogy amikor súlyos bűncselekményt követtek el az egyik megyében, az ott-lakók spontánul bizottságot alakítottak a tettes kézre kerítésére.

Európában a tettes afféle szerencsétlen fickó, aki semmitől se riad vissza, csak hogy egérutat nyerjen a bűnüldöző szervek elől. A lakosság pedig csak passzív szemlélője a tettes élethalál-harcának. Amerikában viszont a bűnös az egész emberiséggel találja magát szemben, és az egész emberiség ellensége.

Szerintem olyan nép nincs is, amely ne látná hasznát a helyi intézményeknek. De egyetlen népnek sincs olyan égető szüksége ezekre az intézményekre, mint a demokratikus társadalom állapotában élő népeknek.

Az arisztokratikus társadalomban biztosak lehetünk afelől, hogy egyfajta rend mindig fennmarad a szabadságon belül.

Mivel a kormányzó erőknek az ilyen társadalomban sok a veszténivalójuk, a rend nagyon is fontos a szemükben.

Mindehhez még hozzátehetjük, a nép az arisztokratikus társadalomban már csak azért sincs annyira kiszolgáltatva a despotizmusnak, mert mindig akad valamilyen szervezett erő, amely kész szembe szállni a despotával.

A demokratikus társadalmat viszont, helyi intézmények híján, semmi se védi meg ettől a veszélytől.

Hogyan lehet a nagy dolgokban elfogadtatni a sokasággal a szabadságot, ha egyszer senki se tanulta meg, hogy a kis dolgokban miképpen kell élni vele?

Hogyan lehet ellenállni a zsarnokságnak olyan országban, amelyben az egyén gyenge, és amelyben nincs semmilyen közös ügy, amely együttműködésre készítené az embereket?

Egyesek az anarchiától félnek legjobban, mások a korlátlan hatalomgyakorlástól, de mindkét csoportnak jól felfogott érdeke, hogy egyformán fontosnak tartsa a helyi szabadságjogok fokozatos kiterjesztését.

Szilárd meggyőződésem, hogy az a nemzet van leginkább kitéve annak, hogy beletörjék a közigazgatási központosítás jármába, amelynek már demokratikus a társadalmi állapota. (...)

Két olyan országban is jártam, amelyben a lehető legfejlettebb volt a helyi szabadságjogok rendszere, és annak is utána néztem, hogy mi ebben a tárgykörben a nemzetet megosztó politikai pártok véleménye.

Amerikában olyan emberekkel is beszéltem, akik – ha nem is nyíltan – az ország demokratikus intézményeinek szétverésére törekedtek. Angliában pedig olyanokkal is, akik az arisztokráciát tekintették fő ellenségüknek; de egyetlen olyan emberrel sem találkoztam, akinek szemében a helyi szabadság ne lett volna érték.

Akikkel beszéltem ebben a két országban, azok hol ezzel, hol azzal magyarázták az állam bajait, a községi szabadságot azonban sohasem említették a bajok okai között.

A honpolgárok, akikkel szót váltottam, sok mindenrel magyarázták hazájuk nagyságát vagy jólétét; de ki-

vétel nélkül mindannyian a helyi szabadságot említették első helyen.

Ha egyszer az emberek természetüknél fogva olyanra megosztottak, hogy sem vallási tanokban, sem politikai elméletekben nem tudnak szót érteni egymással, egyetlen dologgot illetően⁸ azonban mégis könnyen egyetértésre jutnak (már csak azért is, mert – minthogy minden ott történik közvetlenül a szemük előtt – ehhez értenek legjobban) – nos, ha ez így van, lehet-e azt feltételezni, hogy ez az egyetértés valamiféle félreértés következménye?

Csak azok a népek tagadják a helyi intézmények fontosságát, amelyeknek vagy alig vannak, vagy nincsenek ilyen intézményeik; ami annyit jelent, hogy ezeket az intézményeket kizárólag azok ócsárolják, akik nem is ismerik őket.

■ ■ ■
Ádám Péter fordítása

JEGYZETEK

- 1 Az *Amerikai demokrácia* új magyar fordításából eddig nyolc szemelvényt adtam közre: „Milyen despotizmustól kell tartaniuk a demokratikus nemzeteknek”, HOLMI, 2014 április, 395–402. o.; „A többség diktatúrája”, 2000, 2015 május, 3–7. o.; a könyv bevezetése, KOMMENTÁR, 2015, 1–2, 33–14. o.; A demokrácia félresiklása, KALLIGRAM, 2015 október, 3–9. o.; Sajtószabadság, közvélemény, LÁTÓ, 2015/10, 66–75. o. Három szemelvény „Az amerikai demokráciá”-ból (Miért ragaszkodnak a demokratikus népek sokkal makacsabban és sokkal szenvedélyesebben az egyenlőséghez, mint a szabadsághoz, Az egyetemes választójog, A demokratikus társadalmak és az individualizmus) JELENKOR, 2015 november, 1228–1235. o.; „Alexis de Tocqueville a központosításról”, LÁTÓ, 2019/2, 80–91. o.; „Tocqueville és a vallás”, VIGILIA, 2020/6. „Hogyan szolgálják a demokratikus érzelmek a vallást az Egyesült Államokban”, 2–10. o. Az általam újr fordított szemelvény-válogatás *A demokratikus despotizmus* címen feltehetőleg 2020 utolsó negyedében fog megjelenni a Qadmon kiadó gondozásában (a kötet azonban az itt bemutatott szemelvényt nem tartalmazza).
- 2 Tocqueville, „DU SYSTÈME COMMUNAL EN AMÉRIQUE”, in *Œuvres*, II, édition publiée sous la direction d’André Jardin, Gallimard, Bibliothèque de la Pléiade, 1992, 64–66. o.
- 3 Tocqueville Algériával kapcsolatos 1847-es jelentésében arra is kitér, milyen fontos volna Algériában – legalábbis a tartós francia jelenlét nézőpontjából – községi intézmények létrehozása. (L. *Œuvres Complètes publiées par Madame de Tocqueville*, Michel Lévy Frères, Paris, 1864–1878, IX. kötet, *Études économiques, politiques et littéraires*, 423–512. o.) (A ford.)
- 4 Ez az 1835-ös első *Amerikai demokrácia* egyik leghíresebb és legfontosabb alfejezete. „Des effets politiques de la décentralisation administrative aux États-Unis”, in *Œuvres*, II, édition publiée sous la direction d’André Jardin, Gallimard, Bibliothèque de la Pléiade, 1992, 95–106. o. (A ford.)
- 5 Ez a bekezdés már előlegezi azokat a témákat, amelyeket Tocqueville az 1840-es második *Amerikai demokrácia* utolsó fejezeteiben fog részletesebben kifejteni, különös tekintettel az individualizmus fogalmára, valamint a közigazgatási centralizáció destruktív társadalmi következményeire. (A ford.)
- 6 Tocqueville nyilván Napóleonra céloz. (A ford.)
- 7 Ez a sokat idézett bekezdés szintén előlegezi azokat a fejtegetéseket, amiket Tocqueville az 1840-es második *Amerikai demokrácia* IV. részének VI. fejezetében fog részletesen kifejteni. Magyarul I. „Milyen despotizmustól kell tartaniuk a demokratikus nemzeteknek”, HOLMI, 2014 április, 395–402. o. (A ford.)
- 8 Tocqueville természetesen a helyi önkormányzat szabadságára gondol. (A ford.)

Alexis de Tocqueville (1805–1859) Az *amerikai demokrácia* (1835, 1840), valamint *A Régi Rend és a Forradalom* (1856) szerzője, politikus, történész, társadalomfilozófus, a XX. századi szociológia és politikaelmélet nagy előfutárja.

Ádám Péter (1946) műfordító, esszéista; 2014-től dolgozik *Az amerikai demokrácia* új fordításán. A műből készült szemelvényválogatása (amely az itt bemutatott fejezetért nem tartalmazza) *A demokratikus despotizmus* címen 2020 utolsó negyedében jelenik meg a Qadmon Kiadónál.